

Nieuwjaarswensch voor menschen zonder titel!

Ach, amice!

Iederen keer, dat ik uw blooten naam tegenkom, gevoel ik mij eenigszins gegeneerd.

Iedere maal dat gij mijn onbekleede van onder oogen krijgt, komen u toch tranen van schaamte in de oogen?

Onder de grooten van ons geslacht gelden wij toch onszelfen, zooals de marktman zoo kernachtig rekende, voor niks dubbel niks?

Laat ons er in 1936 naar staan een graad te verwerven!

Ik weet een schóonen titel!

De titel candidaat.

De oude Romeinen kleedden zulk een jonkman in een witte toga, als wilden zij zeggen: Nog niet geoccupeerd. Als schreven zij in dat pure wit: Vól verlangen en vól verwachting!

Een hooger graad, een rijkeren titel begeer ik op aarde niet dan dien zuiveren candidatus, hij, die dingt naar een ambt!

In dat pure verlangen wil ik leven en sterven.

En ik weet geen wensch van meer inhoud voor menschen zonder, en ook voor menschen mól een titel, dan dat wij candidaten mogen zijn, dat 1936 een rijke plaats moge hebben in de rij onzer candidaatsjaren, dat wij verlangende en verwachende menschen mogen zijn!

In één der boeken van Haspels teekent hij ons een gezeten burger, een Rotterdamschen zakenman, die er is. Als hij eens op zijn kantoor zit en zijn aandacht wijdt aan de rekeningen die sluiten, aan zijn handel zonder handeling, hoort hij het pittige fluiten van een klein sleepbootje op de Maas, de stoom giert door de scheepsfluit: Open die brug! En dan slaakt die gezeten burger de verzuchting: Gelukkige kerel! Hij is er nog niet!

Moge dat van ons gezegd kunnen worden in ons nieuw arbeidsjaar: Hij is er nog niet! Hij is niet blijven staan bij schijnvinden, bij half-vinden, maar hij zoekt nog, hij jaagt naar het wit, hij is in spanning, hij is één trillende beweging van verwachten en haasten!

O, wat zijn wij arm als wij er zijn! Als wij er zijn op onze manier. Als wij de jaren aan elkander rijgen als krallen aan een snoer. Als wij in de rondte zwemmen als goudvissen in een kom!

Als wij in ons geestelijk leven, na de eerste liefde die van de weelde van het hopen vervuld was, gedaald zijn tot een zekeren modus, waarbij het nog niet mogelijk moet zijn om in den hemel te komen en dus, naar onze verdraaide opvatting: juist voldoende. Een modus, die wij met een veel misbruikt woord uit onze belijdenis een „klein beginsel” noemen, maar die beter „een droevig einde” mocht heeten! Laat ons candidaten zijn en veel verwachten van Hem, Die ons tot een volkomen verlossing geschonken is.

Als wij gekomen zijn tot een zekere modus van kerkelijk leven, vreemd aan allen hartstocht voor Sion. Als wij in een Jeruzalem gelooven, dat niet „nederdalende is uit den hemel, maar dat veilig is opgeborgen, weggesloten in den Hemel. Dan zitten wij zonder spanning, vreemd aan verwachting op de brokken. Wij hangen onze harp niet aan de wilgen, maar wij zingen een lied (niet des Héeren!), een vreemd lied in een vreemd land. Een Ode aan de puinhoop, in dezen trant:

O, lieve puinhoop, waarop ik zit,
Niets op aarde is mij zoo lief als dit!
Als ik uw verwoesting zie,
Kweelt mijn hart een melodie:
Voor u, lieve puinhoop!

Wij willen candidaten zijn in ons kerkelijk leven, die Israëls verlossing uit Sion verwachten! Candidaten ook op het terrein van staat en maatschappij.

Geen menschen die in een soort godsvrede, die geen vrede Góds is, leven met het bestaande. Die ons volk maar uitleveren aan de meerderheid. Maar die smachtend, trillend van verlangen over ons volk afbidden: de ontsluiting van het Verbond!

Laat ons zóó leven en zóó sterven, als God ons oproept. Voor mij begeer ik niet het stereotiepe „zacht en kalm”. Als mijn uurtje slaat, laat het mij dan vinden met gretig-grijpende handen: Van verre gezien, geloofd, omhelsd! Laat het mij vinden als een candidaat...

N. B.

enst des gezangs
zingt is minde
Degene die dien
Hij, die gediene
elf, dat het King
e engelenmachte
r.
Hij is de worl
ht. In Hem is d
engevat. En daa
en in Bethleh
s herboren kind
de knechten, d
nen wil, want z
orten tijd” slecht
n verheven bove
Kerstnacht is d
linken daar reed
en, zichtbaar wa
p de nieuwe aan
heven, de rijke
moeten de engel
d is voor de zonn
en de engelen e
de nieuwe aar
de engelen zwijg
Gij hebt ons Gó
zingen kindere
grooten nacht va
C. V.

LEVEN
de deel.
ben wij vrij bree
an het eerste de
ans ligt het twee
Nieuwe. Het hee
Bouma, Prof. l
sheide en Dr C. N
Bouma de geschie
tischen tijd. Ove
dienststige samen
overzicht geve
de een korte ve
het Nieuwe Tes
de populaire be
ek samenhangen
volk op zeer duide
gd, dat het wel
gend citaat:

wen na Christus h
a zonder ruimte t
n de zinnen open
a, dat men later, to
areven werd, leste
ruimte tussen d
a werd, een verke
maakte of een wo
bij een vorigen na
meer ik in een han
ZEVENHUIZEN
en in: ik geef (aan)
en, maar ook: ik ge
woeste dorp) Zee

een verhandeling
Nieuwe Testament. In
behandeld, de ge
ekken aangedien
zelfde auteur o
Nieuwe Testame
rof. Grosheide, e
e Testament. H
conjecturen (po
keeren tot den o
ig voorbeeld da

den) voorbeeld v
: 37 leveren. In
midden van alle
cht. Dat woord i
kat verschilt hier
zijn er drie Gese
r gelijken en die
gezaagd, zij wa
den verhaan
voor en zoo is b
ts van verzoel
nd. Of dat door
en en later in v
zoekt geheel mo
conjectuur, die Cal
na.”

Greijdanus een bree
het Nieuwe Testa
chetsing en een
uk de boeken b
niet studeeren.

geven van het verleden. Het leven en de handel
gen der optredende personen, worden beheerscht
door het ingewikkelde gebeuren van den tijd. De
dikwijls ouderwetsch getinte taal en de lange
beschrijvingen van kleding en toestanden, moeten
den lezer helpen zich geheel te verplaatsen in
den beschreven tijd. Meestal zal er slechts één
streven van vroeger sterk betoond worden, bij me
vrouw Bosboom Toussaint b.v. het doordringen
van de reformatie, om de hoofdpersonen te plaat
sen in hun verhouding tegenover dat tijdsgebeuren.

Heel anders is de opvatting van den nieuwsten
historischen roman. Het gaat hierin zelden over
de geschiedenis om haar zelfs wil. Uit het verleden
herschep de kunstenaar een persoon tot nieuw
leven. Het resultaat is meer een uitgewerkte bio
graphie, dan een eigenlijke roman. Zulk een vie
romance is wel opgediept uit historische gegevens,
resultaat van diepgaande studie van een bepaalden
tijd, maar de kunstenaar weet zijn figuur los te
maken uit de perkamenten. Het stof der eeuwen
wordt er afgeblazen en als een levend mensch,
met al zijn kleine en groote hartstochten, zijn
ware menscheijkheid, treedt de hoofdpersoon
naar voren.

Zoo heeft Mevr. Boudier-Bakker willen leven
hergeven aan de tragische figuur van Jacoba van
Beieren. Zij moet worden een mensch als ieder
ander, met een hart dat snakt naar geluk.

Maar om haar te laten zien, zooals ze was en
werd, is het beschrijven van haar tijd noodzakelijk.
Daarvoor bestudeerde de schrijfster nauwkeurig
haar bronnen, en volgde die soms te nauwkeurig,
zooals scherp veroordeelende kritiek haar verweel.
Zonder goed te willen praten, wat hierin is af te
keuren, lijkt het me zeer verklaarbaar, dat zij dit
deed. Want juist het boek van Von Löher geeft
een romantisch getint beeld van Jacoba, waardoor
het voor de historici van beroep een onbetrouwa
bare, doch voor een romanière een zeer aanlokke
lijke bron werd. Deze moderne historische roman
wil immers niet een zuiver historisch beeld ont
werpen, maar slechts het historische materiaal ge
bruiken om het reële leven van de hoofdpersoon
geloofwaardiger te maken. Von Löhers bescho
wing van Jacoba's leven komt het meest overeen
met de visie van de schrijfster. Zij teekent Jacoba
in haar liefdeleven en volgt ook hier ten deele den
Duitscher, als zij haar heldin liefde laat opvatten
voor Van Arkel, hoewel dit volgens Prof. Blok
onhistorisch is. Dezelfde beschoewing gaf ook
Albert Verwey, jaren geleden, in zijn lyrisch
drama: Jacoba van Beieren, dat ook op boveng
noemde schrijver teruggaat.

Hoe jammer het ook is, dat de schrijfster voor
enkele passages aanleiding gaf tot afkeurende kri
tiek, het doet niets af aan de waardeering die men
kan hebben voor dit groote werk.

Jacoba leefde in een zeer onrustigen tijd —
een kenteringstijd der Middeleeuwen. Strijd overal.
In de kerk tusschen verschillende pausen — die
te Constanz worden afgezet en vervangen door
een derde. In Frankrijk, waar Engeland en Bour
gondië trachten het oude rijk te deelen. In Hol
land, waar de keizer, Beieren, Brabant en Bour
gondië en later Engeland de macht in handen wil
len hebben. Maar bovenal een tijd van strijd tus
schen ondergaanden adel en opkomende steden.
De verschuiving van economische en politieke be
tekenis van den eersten naar den derden stand
vindt in onze landen zijn neerslag in de Hoeksche
en Kabeljauwsche twisten. Jacoba van Beieren,
gravin van het ridderlijke Henegouwen, erfname
van een glorieuze ridder-traditie, zelf in het staal
strijdende vrouw aan het hoofd van haar leger,
is daarom reeds tot ondergang gedoemd, omdat
ze strijdt voor een ondergaanden stand. Zij die
zelf den strijd wou leiden, wordt niet meer dan
een pion die geschoven wordt. Gehuldigd en be
zongen door al haar tijdgenooten, staat ze ten
slotte alleen. Hopeloos is haar strijd en die van den
hoogen adel tegen de groeiende macht der poor
ters. Na elke overwinning is het getal harer
grooten verminderd.

In dit politieke spel speelt Jacoba dan haar eigen
rol. Hier komt het beginsel van het nieuwe proza
voor den dag. Telkens als de politieke kansen
voor haar gunstig staan, wordt haar strijdbare arm
verlamd door een liefdesconflict. In haar wan
hopigen strijd om geluk voor haar naar liefde
verlangend hart, ziet zij telkens de politieke ge
beurtenissen haar in den weg treden. En om zich
zelf, haar liefde en geliefde te handhaven, ziet ze
de welvaart van haar landen in bloed en tranen
ondergaan.

Van dit heele tragische gebeuren, de ondergang
van den adel, en de opkomst der steden heeft Mevr.
Boudier-Bakker den historischen samenhang zoo
volledig mogelijk willen geven. En dat maakt het
boek te vol. Er loopen te veel menschen op haar
bladzijden rond. In beperking had zich de schrijf
ster beter als meesteres over het proza doen
kennen.

Maar ondanks dit alles is dit boek zeer de
moeite waard, alleen al om de historische zijde
van het verhaal. Verschillende passages zijn met
suggestieve kracht beschreven. Zijn beteken
moet het echter ontleenen aan de figuur van Vrouw
Jacoba, waarover later.

Gr.

H. S.

Vrouw Jacob.

I.

Ina Boudier-Bakker: Vrouw Jacob. — P.
N. van Kampen & Zoon, N. V., Amsterdam.

In haar lange schrijftersloopbaan heeft de roman
van Ina Boudier-Bakker een voortschrijdende
verandering ondergaan. Schreef zij in haar eersten
tijd alleen psychologische romans, later ging ze
meer naar de sociale richting over. Haar kleine
boekje „De straat” teekende reeds het leven in
een heele rij van huizen van een klein Hollandsch
stadje. Grootseher uitgewerkt werd de invloed
van het geestelijk- en maatschappelijk leven, nu
van de groote stad Amsterdam, op een heele fa
milie, in den zeer omvangrijken roman: „De klop
op de deur”.

Nog wijder wordt de achtergrond in haar nieu
ste werk „Vrouw Jacob”, waar de geschiedenis
van bijna geheel West-Europa moet dienst doen,
om het leven van één vrouw te belichten. Daar
door verbindt de schrijfster in dit boek als 't ware
twee stroomingen: den historisch-socialen en den
psychologischen roman. Want het boek is noch
een zuivere historische roman, zooals we die ken
nen van haar 19de-eeuwsche voorgangster Mevr.
Bosboom-Toussaint, noch een zuiver psycholo
gische, zooals er in de laatste jaren zoovele ver
schenen.

De historische roman van de vorige eeuw wil
een zoo getrouwe mogelijk beeld geven van een
vroegere periode uit de geschiedenis. Aan de hand
van nauwkeurig bewerkte bronnen, wordt een
beeld ontworpen, dat een zuivere afspiegeling wil